

MINISTARSTVO ZDRAVLJA

Prof. dr Budimir Šegrt, ministar

KLINIČKI CENTAR CRNE GORE

Prof. dr Ranko Lazović, direktor

KLINIKA ZA PSIHIJATRIJU

dr Željko Golubović, mr sci. med, direktor

Црна Гора - Влада Црне Горе
МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА
Подгорица

Примљено:	ОТ.	04.	2016
Орг. јед.	Број	Прилог	Вриједност
	K		

Podgorica, 4.4.2016.

Predmet: urgentne mjere povodom zabrinjavajućeg stanja na Klinici za psihijatriju

Poštovani gospodine Šegrt,
Poštovani gospodine Lazović,
Poštovani gospodine Golubović,

Akcija za ludska prava, zajedno sa partnerskim organizacijama Centar za žensko i mirovno obrazovanje – ANIMA iz Kotora i Mental Disability Advocacy Center – MDAC iz Budimpešte je u januaru 2016. započela sprovođenje projekta „Van izolacije – ostvarivanje prava pacijenata sa mentalnim oboljenjima“. Sa Ministarstvom zdravlja smo 1.3.2016. zaključili Memorandum o saradnji na tom projektu.

Jedna od projektnih aktivnosti je monitoring poštovanja ljudskih prava pacijenata smještenih na Klinici za psihijatriju KBC u Podgorici, pa je naš monitoring tim (MT), u petak 1.4.2016. posjetio Kliniku.

Naišli smo na ljubazan doček svih zaposlenih koji su nam omogućili da nesmetano obavimo monitoring i razgovaramo sa pacijentima koji su bili raspoloženi za razgovor, na čemu se i ovom prilikom zahvaljujemo. Međutim, zatečeni smo izuzetno lošim uslovima za boravak pacijenata i rad medicinskog osoblja na klinici.

Klinika se nalazi u još gorem materijalnom stanju od onoga koje smo evidentirali u periodu od 2011. do 2013. kada smo sprovodili sličan projekt „Monitoring poštovanja ljudskih prava u ustanovama zatvorenog tipa u Crnoj Gori“, u okviru koga smo objavili izvještaj.¹

¹ Str. 45 i dalje u Izvještaju „Poštovanje ljudskih prava pacijenata smještenih u psihijatrijskim ustanovama“. Izvještaj je dostupan na: http://www.hraction.org/wp-content/uploads/Izvjestaj_Dobrota_CG.pdf.

„Van izolacije – ostvarivanje prava pacijenata sa mentalnim oboljenjima“
Projekat je podržala EU posredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori

I ovog puta smo obaviješteni o planovima da se započne sa izgradnjom savremenog objekta u kojem bi Klinika nastavila sa radom, ali niko od prisutnih nije mogao da navede kada je planiran početak izgradnje.

Pacijenti su još uvijek smješteni u kolektivnim spavaonicama kapaciteta do 7 kreveta i primorani da spavaju na dotrajalim i higijenski izuzetno zapuštenim dušecima i jastucima. Fotografije u prilogu svjedoče o tome – pokazuju brojne fleke od krvi i izlučevina koje više nije moguće ukloniti. Ormarići su bez vrata i onemogućavaju bilo kakvu privatnost pacijentima. Muškarci i žene koriste jedan toalet i jednu tuš kabinu, što je takođe nedopustivo s aspekta privatnosti.

Klinika je samo drvenim vratima odvojena od nekadašnjih odjeljenja neurologije i dermatologije koja su urušena i napuštena i u kojima se povremeno zadržavaju korisnici droga koji uđu kroz prozore. Klinika nije obezbjeđena na bilo koji način, prozori su niski i bez zaštitnih mreža pa je dostavljanje droge hospitalizovanim zavisnicima koji su urgentno zbrinuti veoma lako izvesti. Iako su doktori sa kojima smo razgovarali naglasili da službenici MUP-a dođu veoma brzo nakon što ih pozovu, njihov dolazak ne može nadomjestiti nedostatak fizičke barijere između hospitalizovanih zavisnika i prodavaca droge.

Na fotografiji u prilogu možete vidjeti gmizavca koji se otrovaao mamcima koji su postavljeni odmah uz navedena drvena vrata u pokušaju da se spriječi njihov ulazak na Kliniku za psihijatriju. U jedinoj prostoriji u kojoj rade tri doktora postoje dva radna stola (nema mjesta za treći sto), a u praksi se pregled obavlja tako što dva doktora moraju da napuste prostoriju kako bi treći obavio razgovor sa pacijentom. Na Klinici nema dovoljno stolica (što je posebno izražen problem prilikom održavanja kolegijuma, odnosno sproveđenja grupne terapije), niti je ljekarima omogućen ležaj koji bi isključivo služio za odmor tokom večernjih dežurstava.

Imajući u vidu alarmantno stanje na Klinici za psihijatriju i relevantne preporuke Evropskog komiteta za sprječavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT) preporučujemo **hitno izmještanje Klinike u prostor koji odgovara savremenim bolničkim standardima**.

U međuvremenu apelujemo da razmotrite hitnu primjenu sledećih preporuka:

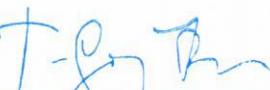
1. postaviti čvrstu fizičku barijeru između Klinike za psihijatriju i ruševina bivše Klinike za neurologiju i dermatologiju (izradom pregradnog zida ili na drugi način);
2. obezbjediti Kliniku – angažovanjem portira, čuvara ili na drugi način (ugradnjom alarmnog sistema koji bi bio povezan sa Klinički centrom ili sl);
3. zamijeniti dotrajale i higijenski zapuštene duševe i jastuke dušecima sa plastificiranim navlakama koje bi olakšale održavanje higijene;
4. izvršiti dezinfekciju i deratizaciju Klinike;

5. pregrađivanjem spavaonica ili na drugi način omogućiti boravak manjeg broja lica u sobama kao i razdvajanje pacijenata u relevantne kategorije prema postavljenim terapijskim ciljevima.²
6. obezbijediti ormariće za pacijente koji imaju vrata sa bravom i ključem u kojima bi smjestili svoje lične stvari, odnosno sačuvali privatnost u cilju jačanja osjećaja sigurnosti i autonomije³;
7. dogradnjom novog ili adaptacijom postojećeg mokrog čvora omogućiti da muškarci i žene imaju odvojene toalete i tuš kabine;⁴
8. obezbijediti dovoljan broj stolica u skladu sa stvarnim potrebama Klinike da bi se zaposlenima i pacijentima omogućio adekvatan rad i boravak;
9. obezbijediti ležaj sa isključivom namjenom da koristi doktorima za odmor tokom večernjih dežurstava.

Molimo Vas da nas obavijestite o koracima koje odlučite da preduzmete ovim povodom.

S poštovanjem,

 mr Tea Gorjanc-Prelević
 izvršna direktorica NVO Akcije za ljudska prava

²“U kontekstu renoviranja, trebalo bi razmotriti mogućnost transformacije spavaonica velikog kapaciteta u manje sobe za pacijente. Obezbeđivanje smještaja sa manjim grupama predstavlja ključni faktor u očuvanju / vraćanju dostojanstva pacijentu, a takođe je ključni element u svakoj strategiji psihološke i društvene rehabilitacije pacijenata. Organizacija smještaja na ovaj način takođe olakšava razmještanje pacijenata u odgovarajuće kategorije u terapijske svrhe.”, stav 64, Izvještaj CPT-a o posjeti Azerbejdžanu, 2008. Originalni tekst: *In the context of the refurbishment, the possibility of transforming the large-capacity dormitories into smaller patients' rooms should be considered. Provision of accommodation structures based on small groups is a crucial factor in preserving/restoring patients' dignity, and is also a key element in any policy for the psychological and social rehabilitation of patients. Structures of this type also facilitate the allocation of patients to relevant categories for therapeutic purposes.*

³“Obezbeđivanje noćnih stolova i ormara je veoma poželjno, a pacijentima bi trebalo biti dozvoljeno da zadrže određene lične stvari (fotografije, knjige, itd). Takođe je važno da se pacijentima obezbijedi prostor u kojem mogu zaključati svoje stvari; propust da se obezbijedi takva mogućnost može narušiti pacijentov osećaj sigurnosti i autonomije”, stav 56, Izvještaj CPT-a o posjeti Norveškoj, 1999. Originalni tekst: *The provision of bedside tables and wardrobes is highly desirable, and patients should be allowed to keep certain personal belongings (photographs, books, etc.). It is also important that patients be provided with lockable space in which they can keep their belongings; the failure to provide such a facility can impinge upon a patient's sense of security and autonomy.*

⁴“Posebne mjere je potrebno preduzeti kako bi se osiguralo da pacijenti nijesu izloženi neodgovarajućoj interakciji sa drugim pacijentima koji ugrožavaju njihovu privatnost; posebno bi trebalo pacijentkinjama omogućiti da imaju svoje zaštićene spavaće sobe i sanitарне prostorije”, stav 122, Izvještaj CPT-a o posjeti Srbiji, 2007. Originalni tekst: *Special precautions are required to ensure that patients are not subjected to inappropriate interaction with other patients which threaten their privacy; in particular, female patients should have their own protected bedrooms and sanitary areas.*

